



## Latvijas Republikas Senāts

### LĒMUMS

Rīgā 2026. gada 31. jūlijā

Senāts šādā sastāvā: senatore referente Irīna Jansone, senatori Aija Branta un Māris Leja

izskatīja rakstveida procesā krimināllietu sakarā ar apsūdzētā /Persona C/ un viņa aizstāvju zvērinātu advokātu Armanda Smana un Jāņa Mucenieka kasācijas sūdzībām par Rīgas apgabaltiesas 2024. gada 12. novembra spriedumu.

### Aprakstošā daļa

[1] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas (šobrīd – Rīgas pilsētas tiesa) 2021. gada 6. aprīļa spriedumu

/Persona C/, personas kods /Personas kods A/,

atzīts par nevainīgu viņam celtajā apsūdzībā pēc Krimināllikuma 177. panta trešās daļas un attaisnots.

Cietušās Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras (turpmāk – LIAA) materiālā kaitējuma kompensācijas pieteikums 1 346 386 latu jeb 1 915 734,69euro atstāts bez izskatīšanas.

Atcelti lietā uzliktie aresti īpašumiem.

[2] Pirmstiesas kriminālprocesā /Persona C/ celta apsūdzība pēc Krimināllikuma 177. panta trešās daļas par krāpšanu, proti, par to, ka viņš, ļaunprātīgi izmantojot uzticēšanos un ar viltu, ieguva svešu mantu lielā apmērā.

[3] Ar Rīgas apgabaltiesas 2022. gada 29. septembra spriedumu, iztiesājot lietu apelācijas kārtībā sakarā ar Zemgales tiesas apgabala prokuratūras prokurora Pāvela Sondora apelācijas protestu un LIAA apelācijas

sūdzību, Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2021. gada 6. aprīļa spriedums atcelts daļā par /Persona C/ atzīšanu par nevainīgu pēc Krimināllikuma 177. panta trešās daļas un attaisnošanu.

/Persona C/ atzīts par nevainīgu pret viņu celtajā apsūdzībā pēc Krimināllikuma 177. panta trešās daļas un attaisnots.

Pārējā daļā spriedums atstāts negrozīts.

[4] Ar Senāta 2023. gada 15. decembra lēmumu, iztiesājot lietu kasācijas kārtībā sakarā ar Zemgales tiesas apgabala prokurora Aivara Egles kasācijas protestu, Rīgas apgabaltiesas 2022. gada 29. septembra spriedums atcelts pilnībā un lieta nosūtīta jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesā.

[5] Ar Rīgas apgabaltiesas 2024. gada 12. novembra spriedumu, atkārtoti izskatot krimināllietu apelācijas kārtībā, Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2021. gada 6. aprīļa spriedums atcelts pilnībā.

[5.1] /Persona C/ atzīts par vainīgu Krimināllikuma 177. panta trešajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 3 gadiem.

[5.2] No /Persona C/ valsts labā piedzīta materiālā kaitējuma kompensācija 1 915 734,69euro.

[5.3] Atstāts negrozīts arests, kas uzlikts /Persona C/ īpašumam.

[6] Par Rīgas apgabaltiesas 2024. gada 12. novembra spriedumu apsūdzētais /Persona C/ iesniedzis kasācijas sūdzību, kurā lūdz atcelt spriedumu pilnībā un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Kasācijas sūdzībā izteiktais lūgums pamatots ar šādiem argumentiem.

[6.1] Apelācijas instances tiesa nav pietiekami izvērtējusi pirmās instances tiesas norādītos pierādījumus un argumentāciju, rezultātā nonākot pie pretējiem secinājumiem, un spriedums nav pietiekami pamatots un motivēts. Minētais ir uzskatāms par Kriminālprocesa likuma būtisku pārkāpumu šā likuma 575. panta izpratnē. Apelācijas instances tiesā nav iegūti jauni pierādījumi vai noskaidroti jauni juridiski argumenti, kas būtu par pamatu atcelt pirmās instances tiesas spriedumu.

[6.2] Tiesa izmantojusi nepieļaujamu pierādījumu – /Persona H/ sagatavoto ekspertīzes slēdzienu –, jo tas tika iesniegts uz Rīgas Tehniskās universitātes veidlapas bez universitātes pilnvarojuma, ekspertīze neatbilda zinātniskās metodoloģijas standartiem, netika veikts neviens mērījums, un pats /Persona H/ savās liecībās atzina, ka nav eksperts vēja tuneļu nozarē. Līdz ar to ir pārkāpts Kriminālprocesa likuma 130. pants.

Tiesa pēc būtības nav vērtējusi Rīgas Tehniskās universitātes eksperta /Persona I/ slēdzienu, kas pierāda, ka piegādātais vēja tunelis atbilda tehniskās specifikācijas prasībām.

Tiesa ir paļāvusies uz neuzticamiem avotiem – „Vikipēdiju”, mārketinga materiāliem un baumu līmeņa liecībām –, kā arī nepamatoti izmantojusi „World Expo 2010” projektu, lai izvērtētu /Persona C/ zināšanas, lai gan minētais projekts tika īstenots trīs gadus pēc vēja tuneļa iegādes.

[6.3] Tiesa ir salīdzinājusi 2007. gada iekārtu ar 2010. gada tehnoloģijām, kas ir acīmredzami nepareizi laika kontekstā. 2007. gadā nebija tehnoloģiski iespējams izgatavot pilnībā slēgtu recirkulējošu vēja tuneli, jo aktīvās dzesēšanas risinājumi tika izstrādāti tikai pēc 2009. gada. To apliecina /Persona J/ (/Persona J/) liecība un tiesas izmantotais /Persona I/ veiktais pētījums.

[6.4] Tiesa nav ņēmusi vērā faktu, ka /Nosaukums D/ (turpmāk – /Nosaukums D/) saskaņoja ar LIAA transformējama vēja tuneļa piegādi, līdz ar to iepirkuma priekšmets nebija tikai un vienīgi slēgta tipa recirkulējošs tunelis.

[6.5] Tiesa nav ņemusi vērā, ka neviens /Nosaukums D/ un LIAA līguma punkts neparedzēja, ka vēja tunelis obligāti jāražo ASV, tāpēc nebija aizliegts iekārtu ražot Kanādā. Tāpat par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu neliecina pārjaunojuma līgums, ar kuru ārvalsts uzņēmuma /Nosaukums G/ (turpmāk – ārvalsts uzņēmuma /Nosaukums G/) saistības pārņēma ārvalsts uzņēmums /Nosaukums I/.

[6.6] Tiesa ir pieļāvusi kļūdu krāpšanas subjektīvās puses izvērtēšanā, un spriedums ir pamatots ar pieņēmumiem nevis tiešiem pierādījumiem. Tiesa nav motivējusi, ka /Persona C/ bija tiešs nodoms veikt krāpšanu. Neviens no lieciniekiem (ne /Nosaukums D/ dalībnieks, ne LIAA darbinieks) nav norādījis, ka /Persona C/ būtu viņus maldinājis.

[6.7] Tiesa nav pareizi izvērtējusi /Persona C/ pieredzi un lomu /Nosaukums D/ projektā. Spriedumā nav precīzi nošķirta tuneļa operēšana un recirkulāru tuneļu ražošana, un tiesa ir patvaļīgi pieņēmusi, ka /Persona C/ jau 2007. gadā bija pieredze recirkulāru tuneļu ražošanā. Turklāt vēja tuneļa specifikācija tika izstrādāta pirms /Persona C/ iesaistes projektā.

Tiesa ir nepamatoti nošķīrusi /Persona C/ atbildību, ignorējot uzņēmuma struktūru un lēmumu pieņemšanas procesus. /Persona C/ bija mazākuma dalībnieks, neveica komunikāciju ar piegādātāju, turklāt svarīgākie lēmumi, tostarp par piegādātāja ārvalsts uzņēmuma /Nosaukums G/ izvēli un iekārtas specifikācijām, tika pieņemti pirms /Persona C/ iesaistes /Nosaukums D/.

[6.8] Prokurors iepriekš iesniedza kasācijas protestu, kas saturēja maldinošu un neprecīzu informāciju, un tas būtiski ietekmēja Senāta lēmumu nodot lietu atkārtotai izskatīšanai.

[6.9] Ir pārkāptas /Persona C/ tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā. No kriminālprocesa uzsākšanas ir pagājuši vairāk nekā 14 gadi, un tam nav attaisnojošu iemeslu. Apsūdzētais nav novilcinājis procesu. Prokurors 2024. gadā ne reizi neieradās tiesas zālē un visu tiesvedību veica videokonferences režīmā, turklāt viena no apelācijas instances tiesas sēdēm tika atlikta, jo prokurors nebija ieradies tiesas zālē un tehnisku iemeslu dēļ nevarēja nodrošināt tiesas sēdes norisi videokonferences režīmā.

[7] Par Rīgas apgabaltiesas 2024. gada 12. novembra spriedumu apsūdzētā /Persona C/ aizstāvis A. Smans iesniedzis kasācijas sūdzību, kurā lūdz atcelt spriedumu pilnībā un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Kasācijas sūdzībā izteiktais lūgums pamatots ar šādiem argumentiem.

[7.1] Apelācijas instances tiesa ir nepareizi piemērojusi Krimināllikuma 177. panta trešo daļu, kvalificējot noziedzīgo nodarījumu. Spriedumā ir norādīta atsaucē uz krāpšanas objektīvās puses pazīmēm, taču tiesa nav pamatojusi šo pazīmju konstatēšanu konkrētajā situācijā un nav norādījusi uz pierādījumiem, kas to pamatotu.

Apelācijas instances tiesa ir sniegusi jaunu, no apsūdzības atšķirīgu /Persona C/ inkriminētā nodarījuma aprakstu, vienlaikus izslēdzot no apsūdzības vairākas noziedzīgā nodarījuma objektīvās un subjektīvās pazīmes, kas ir obligātas krāpšanas konstatēšanai. Tiesas sniegtajā nodarījuma aprakstā iztrūkst viltus vai ļaunprātīgas uzticēšanās izmantošana, cietušā maldināšana, kā arī cēloņsakarība starp šīm pazīmēm. No apsūdzības ir izslēgti arī apstākļi, kurus saskaņā ar Senāta lēmumu šajā lietā apelācijas instances tiesa nebija pienācīgi noskaidrojusi un kuri bija jānoskaidro, no jauna izskatot lietu.

Tiesa spriedumā norādīja, ka /Persona C/ ir maldinājis /Nosaukums D/ valdi, taču krāpšanas konstatēšanai jākonstatē tieši cietušā maldināšana. Ne /Nosaukums D/, ne tās valde kriminālprocesā netika atzīta par cietušo.

[7.2] Tiesa nav ņemusi vērā, ka krāpšanas subjekts var būt tikai fiziska, pieskaitāma un 14 gadu vecumu sasniegusi persona, un nepamatoti /Persona C/ inkriminētā nodarījuma aprakstā norādījusi juridiskās personas – /Nosaukums D/ – darbības.

[7.3] Tā kā tiesas konstatētās darbības nevar veidot krāpšanas objektīvo pusi, tiesa ir nepareizi pamatojusi noziedzīgā nodarījuma subjektīvo pusi ar objektīvās puses darbībām. Tāpat tiesa nav argumentējusi, kā nodarījuma objektīvās puses pazīmes pamato subjektīvās puses esību.

Tiesa secinājusi, ka /Persona C/ vēlējās gūt peļņu, taču tas nenozīmē, ka ir izdarīts noziedzīgs nodarījums ar mantkārtīgu nolūku.

Tiesas secinājumi par noziedzīgā nodarījuma subjektīvo pusi ir pretrunīgi. Piemēram, tiesa ir atzinusi, ka kriminālprocesā nav iegūti pietiekoši pierādījumi par to, ka /Persona C/, 2008. gada 30. jūnijā piekritot pārjaunojuma līgumam, apzinājās, ka šis darījums reāli nenotiek, taču vienlaikus ir norādījusi, ka /Persona C/, piekritot pārjaunojuma līgumam, acīmredzami maldināja citas ar līgumu saistītās personas.

[7.4] Tiesa, izslēdzot krāpšanas konstatēšanai nepieciešamās objektīvās un subjektīvās puses pazīmes, nav izpildījusi Senāta norādījumu izvērtēt, vai /Persona C/ darbības nav kvalificējamās saskaņā ar Krimināllikuma 197. pantu.

[7.5] Apelācijas instances tiesas 2024. gada 5. februāra sēdē /Persona C/ tika liegtas tiesības izteikties par Senāta 2023. gada 15. decembra lēmumu šajā lietā, tādējādi aizskarot /Persona C/ tiesības tikt uzklusītam izskatāmajā lietā. Tiesa nav arī ievērojusi Eiropas Cilvēktiesību tiesas praksē atzīto pienākumu atkārtoti uzklusīt lieciniekus, ja apelācijas instances tiesa atceļ attaisnojošu spriedumu un atšķirīgi vērtē pirmās instances tiesas noplatināto liecinieku liecību saturu. Līdz ar to ir pārkāpts Kriminālprocesa likuma 15. pants.

[7.6] 2024. gada 12. novembra tiesas sēdē /Persona C/ pēdējā vārda laikā tika vairākkārt pārtraukts, liedzot viņam izteikties par, viņaprāt, lietā nozīmīgiem apstākļiem. Tāpat tiesas sēdes priekšsēdētājs pēdējā vārda laikā sniedza nesaprotamas un cieņu aizskarošas norādes par to, kad apsūdzētais drīkst un nedrīkst runāt, un uzdeva apsūdzētajam jautājumus. Tādējādi tika aizskartas apsūdzētā tiesības uz pēdējo vārdu un tika pārkāpta Kriminālprocesa likuma 508. panta ceturtā daļa.

[7.7] Apelācijas instances tiesa sprieduma motīvu daļā ir uzskaitījusi lietā iegūtos pierādījumus un izklāstījusi to saturu, taču nav norādījusi, kuri pierādījumi pierāda /Persona C/ inkriminētā noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmes, kā arī nav analizējusi šo pazīmju atbilstību Krimināllikumā paredzētajām noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmēm. Līdz ar to tiesa pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 527. panta otro daļu.

[7.8] Tiesa savus secinājumus vairākkārt ir balstījusi uz „Vikipēdijā” pieejamo informāciju, kas neatrodas lietas materiālos, turklāt aizstāvībai nav iespējas pārliecināties, kuru raksta redakciju tiesa izmantojusi savā spriedumā. Šādas informācijas izmantošana ir pretēja Kriminālprocesa likuma 511. un 512. pantam, kas ir uzskatāms par būtisku procesuālo pārkāpumu Kriminālprocesa likuma 575. panta izpratnē.

Spriedumā ir norādīts, ka /Persona I/ liecība pierāda, ka uzstādītais vēja tunelis nebija slēgta tipa recirkulējoša iekārta. Vienlaikus tiesa ir atzinusi, ka /Persona I/ nav atbildējis uz jautājumu, vai uzstādītais vēja tunelis bija slēgta tipa vēja tunelis, līdz ar to spriedums ir pretrunīgs.

[7.9] Tiesa nav analizējusi pierādījumus no to attiecināmības, pieļaujamības, ticamības un pietiekamības viedokļa un nav noskaidrojusi, kāpēc radušās pretrunas starp pierādījumiem. Turklāt tiesa ir nepareizi izvērtējusi /Persona H/ ekspertīzes slēdziena pieļaujamību, jo pretēji tiesas norādītajam tas nesatur visus Rīgas Tehniskās universitātes rekvizītus.

[8] Par Rīgas apgabaltiesas 2024. gada 12. novembra spriedumu apsūdzētā /Persona C/ aizstāvis J. Mucenieks iesniedzis kasācijas sūdzību, kurā lūdz atcelt spriedumu pilnībā un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Kasācijas sūdzībā izteiktais lūgums pamatots ar šādiem argumentiem.

[8.1] Apelācijas instances tiesa ir pārkāpusi nevainīguma prezumpciju. Lietā ārpus saprātīgām šaubām nav pierādīts, ka /Persona C/ būtu apzinājies, ka piegādātais vēja tunelis neatbilst kvalitātes prasībām un to nav iespējams uzstādīt un nodot ekspluatācijā, turklāt pierādīšanas pienākums ir ticis pārnests uz /Persona C/.

[8.2] Tiesa nav norādījusi visas noziedzīgā nodarījuma objektīvās puses pazīmes. Lietā nav pierādīts viltus, mantkārtīgs nolūks un cēloņsakarība. Tiesa nav konkretizējusi, kā un kuras tieši personas /Persona C/ būtu maldinājis. Tāpat nav konstatējama Krimināllikuma 177. panta trešajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma subjektīvā puse.

[8.3] Tiesa ir nepareizi novērtējusi vairākus pierādījumus. Tiesa nav ņēmusi vērā, ka /Persona H/ nav attiecīgās jomas eksperts, un nav vērtējusi viņa sagatavotā ekspertīzes slēdziena saturu. Minētais dokuments satur viltota dokumenta pazīmes. Tādējādi tiesa ir pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 127. panta otro daļu un 135. panta pirmo daļu, kas ir atzīstami par šā likuma būtiskiem pārkāpumiem.

Neviens no lieciniekiem nav liecinājis par kādām /Persona C/ veiktām viņam apsūdzībā inkriminētajām darbībām.

Tiesa ir izmantojusi /Persona K/ sniegtās liecības, lai gan tās ir atzītas par neattiecināmām uz izskatāmo lietu.

Tiesa nepareizi vērtējusi rokrakstu ekspertīžu rezultātus, jo tie nepierāda /Persona C/ saistību ar iespējamiem parakstu viltojumiem.

[8.4] Tiesa ir pamatojusi spriedumu ar lietā nepārbaudītiem materiāliem, tostarp brīvās enciklopēdijas „Vikipēdija” sniegto informāciju.

[8.5] Tiesa nav ņēmusi vērā, ka LIAA sākotnēji neapšaubīja, ka projekts ir īstenots veiksmīgi, un visas projekta paredzētās darbības tika saskaņotas ar LIAA. Dokumentācijā ar LIAA bija saskaņota transformējama iekārta, turklāt /Persona I/ eksperta atzinumā ir norādīts, ka /Nosaukums D/ projektā bija paredzēta 2006. gada tehnoloģiskiem risinājumiem atbilstoša recirkulējoša funkcija. Vēja tuneļa izbūvi ietekmēja ar /Persona C/ nesaistīti, iepriekš neparedzēti apstākļi – iekārtas galvenā inženiera /Persona L/ (/Persona L/) nāve. Tāpat tiesa nav ņēmusi vērā, ka LIAA amatpersonām bija personīgi negatīva attieksme pret /Persona C/ un LIAA liedza veikt grozījumus līgumā, kas veicinātu līgumā noteikto mērķu sasniegšanu.

[8.6] Tiesa nav ņēmusi vērā, ka /Persona C/ nav saistības ar ārvalsts uzņēmumiem /Nosaukums G/ un /Nosaukums I/. Tāpat tiesa nav ievērojusi, ka /Persona C/ pats veica ievērojamu finansiālu ieguldījumu projektā un cieta ievērojamus finansiālus zaudējumus.

[8.7] Tiesa nav vērtējusi valdes locekļu solidāro atbildību saskaņā ar Komerclikuma 169. panta otro daļu. Tāpat tiesa nav ņēmusi vērā, ka ar Vidzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2018. gada 15. februāra spriedumu pilnībā tika noraidīta LIAA prasība pret /Persona C/, /Persona N/ un /Persona O/ par nodarīto zaudējumu, kas ir identiski cietušās LIAA pieteiktajai kaitējuma kompensācijai, solidāru piedziņu.

[8.8] Apelācijas instances tiesa 2024. gada 12. novembra tiesas sēdē vairākkārt nav ļāvusi /Persona C/ izteikties pēdējā vārdā un tādējādi pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 508. panta trešo daļu.

## **Motīvu daļa**

[9] Senāts konstatē, ka kasācijas instances tiesai izskatāmajā lietā vispirms jāpārbauda, vai apelācijas instances tiesa ir pareizi interpretējusi un piemērojusi Krimināllikuma 177. panta trešo daļu, atzīstot, ka /Persona C/ ir izdarījis minētajā tiesību normā paredzēto nodarījumu, kam ir visas noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmes.

[10] Senāts 2023. gada 15. decembra lēmumā šajā lietā norādīja, ka Rīgas apgabaltiesa nav noskaidrojusi lietas faktiskos apstākļus šādos jautājumos: 1) /Persona C/ darbības saistībā ar /Nosaukums D/ un ārvalsts uzņēmuma /Nosaukums G/ pirkuma līguma par vēja tuneļa izgatavošanu un piegādi noslēgšanu, kā arī līgumā ietvertos nosacījumus un to izpildi; 2) /Persona C/ darbības līguma nosacījumu izpildes kontrolē pirms vēja tuneļa pieņemšanas akta parakstīšanas; 3) vēja tuneļa pieņemšanas akta nepieciešamību kā obligātu priekšnoteikumu LIAA finansējuma saņemšanai.

Attiecīgajiem apstākļiem galvenokārt bija nozīme, lai izvērtētu, vai lietā ir pierādīta Krimināllikuma 177. panta trešajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma objektīvā puse. Apelācijas instances tiesai, no jauna izskatot lietu, bija pienākums noskaidrot minētos apstākļus, turklāt ir jāizvērtē, vai apsūdzētais nav atzīstams par vainīgu viņam inkriminētajā noziedzīgajā nodarījumā, izslēdzot kādu apsūdzības daļu, vai arī cita noziedzīga nodarījuma izdarīšanā.

[11] Apelācijas instances tiesa spriedumā ir atzinusi, ka /Persona C/ veica rezultāta sasniegšanai būtiskas darbības, kas radīja situāciju, ka /Nosaukums D/ varēja saņemt publisko finansējumu. Lietā ir pierādīts, ka piegādātais vēja tunelis nebija slēgta tipa un recirkulējošs un /Persona C/ nenodrošināja, ka atbilstoši līguma noteikumiem tiek piegādāts ASV ražots tunelis. Tomēr lietā nav iegūti pietiekami pierādījumi par to, ka, vēja tunelim darbojoties, skaņas līmenis pārsniedza tehniskajā specifikācijā norādītās prasības, vēja tunelis neatbilda Eiropas un Latvijas standartiem un ražotājam bija neatbilstoša pieredze.

Tiesa ir atzinusi par pierādītu, ka projekta izpildes gaitā /Persona C/ piekrita pārjaunojuma līgumam, ar kuru ārvalsts uzņēmuma /Nosaukums G/ saistības pārņēma ārvalsts uzņēmums /Nosaukums I/, kaut gan pārjaunojuma līguma noslēgšanas brīdī pasūtītās vēja tuneļa daļas jau bija izgatavotas un piegādātas. Tomēr lietā nav iegūti pietiekami pierādījumi par to, ka /Persona C/, piekrītot pārjaunojuma līgumam, apzinājās, ka šis darījums reāli nenotiek.

Noskaidrojot, vai /Persona C/ apzinājās, ka vēja tunelis tika piegādāts neatbilstošā kvalitātē, tiesa atzinusi, ka /Persona C/ apzinājās, ka ir piegādāts neatbilstošs vēja tunelis. Vienlaikus tiesa nav norādījusi pierādījumus par to, ka, parakstot vēja tuneļa pirkuma līgumu, /Persona C/ apzinājās, ka šis darījums reāli nenotiks, vai ka /Persona C/ būtu pasūtījis vēja tuneļa prototipu, apzinoties, ka ar šādu iekārtu nebūs iespējams realizēt projektu.

Vērtējot, vai /Persona C/ rīkojās ar mērķi nelikumīgi panākt sava vai citas personas materiālā stāvokļa uzlabošanu, tiesa secinājusi, ka /Persona C/ darbību rezultātā /Nosaukums D/ saņēma publisko finansējumu. Tomēr nav pierādīts, ka /Persona C/, parakstot vēja tuneļa pirkuma līgumu, jau zināja, ka līgumā norādītā iekārtas vērtība vairākkārt pārsniedz patieso iekārtas vērtību. Tāpat nav pierādīts, ka ārvalsts uzņēmums /Nosaukums K/ saņēma no ārvalsts uzņēmuma /Nosaukums G/ 550 000,00 ASV dolāru, tas ir, vairākkārt mazāku summu, nekā par šo iekārtu samaksāja un LIAA projektā norādīja /Nosaukums D/. Lietā nav arī pietiekamu pierādījumu par to, ka /Persona C/ zināja, kādu samaksu ārvalsts uzņēmums /Nosaukums K/ saņēma no ārvalsts uzņēmuma /Nosaukums G/.

Analizējot /Persona C/ darbības līguma nosacījumu izpildes kontrolē pirms vēja tuneļa pieņemšanas akta parakstīšanas, kā arī akta parakstīšanu, tiesa secinājusi, ka /Persona C/ parakstīja pieņemšanas aktu, apliecinot, ka visas tuneļa sastāvdaļas ir piegādātas un iekārta atbilst tehniskajai specifikācijai, apzinoties, ka iekārtas darbība pilnā apjomā nav pārbaudīta tās izgatavošanas vietā un tā neatbilst tehniskās specifikācijas prasībām „slēgts, recirkulējošs”. Vienlaikus tiesa atzinusi, ka lietā nav pietiekamu pierādījumu par to, ka /Persona C/, parakstot pieņemšanas aktu, apzinājās, ka iekārtu nav iespējams nodot ekspluatācijā.

[12] Ņemot vērā iepriekš minēto, Senāts konstatē, ka apelācijas instances tiesa ir atzinusi ievērojamu daļu apsūdzībā norādīto apstākļu par nepierādītiem. To skaitā ir vairāki apstākļi, uz kuru izvērtējuma nepieciešamību norādīja Senāts, atceļot Rīgas apgabaltiesas 2022. gada 29. septembra spriedumu pilnībā un nosūtot lietu jaunai izskatīšanai. Tomēr tiesas ieskatā /Persona C/ ir izdarījis krāpšanu lielā apmērā, jo nav veicis pienācīgas darbības, lai tiktu piegādāts visām tehniskajām prasībām atbilstošs vēja tunelis, un ir parakstījis vēja tuneļa pieņemšanas aktu, apzinoties neatbilstības. Piegādātais vēja tunelis nebija slēgta tipa un recirkulējošs, turklāt tas tika ražots Kanādā, nevis ASV. /Persona C/ darbību rezultātā /Nosaukums D/ saņēma publisko finansējumu 1 915 734,69euro apmērā.

No apelācijas instances tiesas spriedumā analizētajiem pierādījumiem Senāts konstatē, ka /Persona C/ inkriminētās darbības būtībā izpaukušās kā līgumsaistību nepienācīga izpilde.

Tiesību zinātnē ir atzīts, ka darbības, kas no krimināltiesiskā viedokļa ir atzīstamas par krāpnieciskām, no civiltiesiskās vai komerciesību pozīcijas var tikt vērtētas kā līgumsaistību nepienācīga izpilde, izvairīšanas no saistību izpildes utt. Personas sodīšana par civiltiesisko vai komerciesisko deliktu vai nepienācīgu līgumsaistību izpildi, kā arī šādas sodīšanas iespējamības esamība neizslēdz personas krimināltiesisko atbildību par izdarīto krāpšanu. Tomēr, lai būtu pamats personu atzīt par vainīgu krāpšanā, nepietiek vien konstatēt ar līgumu uzlikto pienākumu neizpildīšanu – nodarījums var tikt atzīts par noziedzīgu, ja konstatētas visas noziedzīga nodarījuma sastāva objektīvās un subjektīvās pazīmes (*tiesu prakses apkopojums „Tiesu prakse lietās par krāpšanu”, 2008/2009, 9.–10. lpp.*). Kriminālatbildība par civiltiesisku deliktu (vai konkrētajā gadījumā – līgumpārkāpumu) iestājas, tam sasniedzot noteiktu kaitīguma pakāpi (*Senāta 2023. gada lēmuma*

lietā Nr. [SKK-/F/2023](#) 10.2. punkts, slēgtas lietas statuss, pieejams Augstākās tiesas tīmekļvietnē; 2014. gada 28. oktobra lēmums lietā Nr. [SKK-611/2014](#), 11260090608).

Krāpšanas kā noziedzīga nodarījuma objektīvā puse paredz konstatēt četras pazīmes: 1) viltu vai uzticības ļaunprātīgu izmantošanu; 2) cietušā maldību; 3) cietušā rīcību pretēji viņa paša interesēm; 4) mantisku zaudējumu. Turklāt starp visām minētajām pazīmēm ir jākonstatē savstarpēja cēloņsakarība – viltus vai uzticības ļaunprātīga izmantošana rada maldību, maldības ietekmē cietušais, pašam neapzinoties, veic darbības pretēji savām interesēm, kā rezultātā, cietušajam neapzinoties tiek radīts mantisks zaudējums (*Senāta* 2020. gada 30. oktobra lēmuma lietā Nr. [SKK-59/2020](#), [ECLI:LV:AT:2020:1030.3870001003.3.L](#), 25. punkts).

Izskatāmajā lietā apelācijas instances tiesa nav atsevišķi izvērtējusi katru krāpšanas objektīvās puses pazīmi un līdz ar to nav pamatojusi, kāpēc /Persona C/ pieļautā līgumsaistību neizpilde ir sasniegusi pietiekami augstu kaitīguma pakāpi, lai tā būtu krimināli sodāma.

Tiesa ir norādījusi, ka /Persona C/ viltus izpaudās /Nosaukums D/ valdes locekļu un LIAA amatpersonu pārliecināšanā, ka ir piegādāts saistībām atbilstošs vēja tunelis, apzinoties, ka piegādātā iekārta nav slēgta un recirkulējoša. Savukārt apsūdzētā rīcība citu uzticēšanās ļaunprātīgā izmantošanā esot izpaudusies kā /Nosaukums D/ dalībnieku un LIAA darbinieku uzticēšanās panākšana apsūdzētā sniegtajai informācijai par vēja tuneļa ražošanas procesu un tā atbilstību pirkuma līgumam, ignorējot līguma nosacījumus.

Senāts atzīst, ka tiesas secinājumi nav pietiekami konkrēti. Senāts nepiekrīt aizstāvja A. Smana kasācijas sūdzības argumentam, ka krāpšana var izpausties tikai kā cietušā maldināšana. Krāpšana viltus ceļā var izpausties arī apzinātās darbībās, kuras vērstas uz mantas īpašnieka vai citas personas maldināšanu. Arī uzticēšanās ļaunprātīga izmantošana var izpausties gan kā cietušā, gan kā citas personas, kuras lēmums ir būtisks darījuma veikšanai, uzticēšanās izmantošana pretēji tās interesēm (*Senāta* 2008. gada 4. novembra lēmums lietā Nr. [SKA-405/2008](#), 11517004206). Vienlaikus tiesa nav pilnvērtīgi pamatojusi, kāda nozīme noziedzīgā nodarījuma objektīvās puses konstatēšanā ir /Nosaukums D/ valdes locekļu un dalībnieku pārliecināšanai vai viņu uzticības ļaunprātīgai izmantošanai. Uzticības ļaunprātīga izmantošana izpaužas kā personu uzticēšanās izmantošana pretēji to interesēm, taču no tiesas sprieduma izriet, ka noziedzīgā nodarījuma rezultātā materiālu labumu guva tieši /Nosaukums D/. Turklāt tiesa savā motivācijā nav norādījusi konkrētas personas – /Nosaukums D/ valdes locekļus un dalībniekus un LIAA amatpersonas –, kuras apsūdzētais būtu pārliecinājis vai kuru uzticēšanās būtu ļaunprātīgi izmantota.

Senāts uzsver, ka krāpšanas gadījumā jākonstatē, ka manta iegūta ar viltu vai ļaunprātīgi izmantojot uzticēšanos. Tādēļ izskatāmajā lietā tiesai bija jānoskaidro, kādas maldinošas darbības apsūdzētais tieši veicis pirms finansējuma iegūšanas un vai tieši šo darbību rezultātā finansējums piešķirts.

Tiesa nav arī izskaidrojusi, kā izpaudusies maldināto personu rīcība pretēji to interesēm, un nav pamatojusi cēloņsakarību starp krāpšanas objektīvās puses pazīmēm.

Senāts secina, ka apelācijas instances tiesa nav pilnībā analizējusi Krimināllikuma 177. panta trešajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma objektīvo pusi.

[13] Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesa ir izdarījusi nepilnīgus secinājumus, arī izvērtējot, vai lietā ir pierādīta krāpšanas subjektīvā puse.

Apelācijas instances tiesa ir pamatoti piemērojusi Senāta lēmumā norādīto atziņu, ka apsūdzētās personas nodoma patieso saturu atklāj arī tās faktiskās darbības. Vienlaikus Senāts vērš uzmanību, ka tiesa ievērojamu daļu apsūdzībā norādīto apstākļu ir atzinusi par nepierādītiem. Tiesas ieskatā nav pierādīts /Persona C/ krāpniecisks nolūks pirkuma līguma noslēgšanas brīdī, viņa informētība par līgumā norādītās iekārtas vērtības un patiesās vērtības neatbilstību, informētība par ārvalsts uzņēmuma /Nosaukums K/ saņemtās samaksas apmēru u. tml. Šādā situācijā tiesai bija pienākums izvērtēt, vai lietā pierādītās apsūdzētā darbības pašas par sevi liecina, ka /Persona C/ rīkojās ar tiešu nodomu un mantkārīgu motīvu vadīts. Senāts uzsver, ka motīvs un mērķis ir obligāta krāpšanas subjektīvās puses pazīme (*Senāta* 2016. gada 20. aprīļa lēmums lietā Nr. [SKA-40/2016](#), 14820002912).

Tiesa, pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 125. panta pirmās daļas 5. punktu, atzina, ka /Persona C/ kā /Nosaukums D/ valdes loceklis apzinājās, kādas saistības uzņēmās izpildīt /Nosaukums D/, kā arī to, ka

publiskais finansējums ir atkarīgs no vēja tuneļa izmaksām. Tomēr Senāts norāda, ka no minētā vien neizriet, ka /Persona C/ ir rīkojies ar tiešu nodomu un mantkārīgu motīvu.

No apelācijas instances tiesas sprieduma izriet, ka par /Persona C/ mantkārīgu motīvu liecina viņa vēlme iesaistīties projektā, cerot nopelnīt, un fakts, ka viņš piekrita pārjaunojuma līgumam. Senāts piekrīt /Persona C/ aizstāvja A. Smana kasācijas sūdzībā izteiktajam argumentam, ka komercdarbība savā būtībā tiek veikta peļņas gūšanas nolūkā, tāpēc šis apstāklis pats par sevi nepierāda mantkārīga motīva esību. Tāpat uz motīvu nenorāda apsūdzētā piekrišana pārjaunojuma līgumam, jo tiesa šim apstāklim nav sniegusi vispusīgu izvērtējumu. Pārjaunojuma līgums ir plaši izplatīts darījumu veids komerciesību praksē, turklāt tiesa ir atzinusi, ka lietā nav pietiekamu pierādījumu, ka apsūdzētais, piekrītot pārjaunojuma līgumam, zināja, ka darījums reāli nenotiek.

Nēmot vērā iepriekš minētos apsvērumus, Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesa nav pietiekami izvērtējusi krāpšanas subjektīvo pusi, faktiski prezumējot tās esību izskatāmajā lietā.

Senāts secina, ka apelācijas instances tiesa, kvalificējot noziedzīgo nodarījumu, ir nepareizi piemērojusi Krimināllikuma 177. panta trešo daļu. Tas ir atzīstams par Krimināllikuma pārkāpumu Kriminālprocesa likuma 574. panta 2. punkta izpratnē un ir pamats apelācijas instances tiesas sprieduma atcelšanai pilnībā.

[14] Apsūdzētā /Persona C/, kā arī aizstāvju A. Smana un J. Mucenieka kasācijas sūdzībās ir norādīts, ka apelācijas instances tiesa ir nepareizi izvērtējusi lietā esošos pierādījumus, tostarp /Persona H/ 2010. gada 30. jūlija ekspertīzes slēdzienu un /Persona I/ 2014. gada 28. augusta eksperta atzinumu, un rezultātā izdarījusi pretrunīgus secinājumus.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 569. panta trešo daļu kasācijas instances tiesa

pierādījumus lietā no jauna neizvērtē. Atbilstoši judikatūrā nostiprinātajām atziņām lietā esošo pierādījumu vērtēšana piekrīt tiesai, kas izspriež lietu pēc būtības (*Senāta 2018. gada 5. jūlija lēmuma lietā Nr. SKK-316/2018, [ECLI:LV:AT:2018:0705.11840002515.8.L](#), 7.10. punkts*). Kasācijas instances tiesas kompetencē ir pārbaudīt, vai apelācijas instances tiesa ir vērtējusi pierādījumu attiecināmību, pieļaujamību, ticamību, pietiekamību un vai šis vērtējums atbilst Kriminālprocesa likumā izvirzītajām prasībām, vai noskaidrotie apstākļi un secinājumi atbilst novērtētajiem pierādījumiem (*Senāta 2006. gada 12. oktobra lēmums lietā Nr. [SKK-579/2006](#), 11511003104*).

Senāts konstatē, ka tiesa savu secinājumu, ka uzstādītais vēja tunelis nebija slēgta tipa un recirkulējošs, ir pamatojusi ar liecinieku /Persona K/, /Persona J/, /Persona P/, /Persona H/ un /Persona I/ sniegtajām liecībām, kā arī /Persona H/ 2010. gada 30. jūlija ekspertīzes slēdzienu. /Persona I/ liecība un 2014. gada 28. augusta eksperta atzinums tiesai neradīja šaubas par minētā secinājuma pareizību, jo /Persona I/ savā liecībā un pētījumā vien esot atbildējis uz viņam uzdoto jautājumu, vai vēja tunelis – slēgta tipa vertikāls, recirkulējošs – atbilst tehniskās specifikācijas prasībām. Turklāt /Persona I/ neesot atbildējis uz jautājumu, vai uzstādītais vēja tunelis bija slēgta tipa, jo viņš neesot redzējis pašu vēja tuneļa konstrukciju.

Senāts atzīst, ka tiesas secinājumi ir pretrunīgi. /Persona I/ eksperta atzinumā ir norādīts, ka par vēja tuneļiem nav pieejama atbilstoša un viennozīmīgi interpretējama tehniskā terminoloģija latviešu valodā, līdz ar to slēgts tips ir tikai sarunvalodas apzīmējums, kuram nav korelācijas ar iekārtu specifiku. /Nosaukums D/ vēja tuneļa projektā bija paredzēta 2006. gada tehnoloģiskajiem risinājumiem atbilstoša recirkulējoša funkcija. Tāpat /Persona I/ ir norādījis, ka /Persona H/ 2010. gada 30. jūlijā veiktā ekspertīze pēc būtības nevar tikt uzskatīta par tehnisku ekspertīzi, jo netika veikts neviens tehnisks mērījums (*lietas 15. sējuma 65. un 68. lapa*).

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 128. panta otrajai daļai to, cik ticamas ir pierādīšanā izmantojamās ziņas par faktiem, izvērtē, aplūkojot visus kriminālprocesa laikā iegūtos faktus vai ziņas par faktiem kopumā un savstarpējā sakarībā.

Savukārt Kriminālprocesa likuma 564. pantā reglamentēts apelācijas instances tiesas nolēmuma saturs. Šā panta ceturtā daļa noteic, ka apelācijas instances tiesas nolēmuma motīvu daļā norādāms apelācijas instances tiesas atzinums par apelācijas sūdzības vai protesta pamatotību, apstākļi, ko noskaidrojuši apelācijas instances tiesa, pierādījumi, kas apstiprina apelācijas instances tiesas atzinumu, motīvi, kāpēc apelācijas instances tiesa noraida kādus pierādījumus, un likumi, pēc kuriem tā vadās.

Senāts secina, ka apelācijas instances tiesa nav analizējusi pretrunas starp minētajiem pierādījumiem un nav atbilstoši motivējusi, kāpēc tā ir piešķirusi /Persona H/ ekspertīzes slēdzienam augstāku ticamības pakāpi nekā /Persona I/ eksperta atzinumam. Tāpat tiesa nav vērtējusi lietā iegūtos pierādījumus kopumā un savstarpējā sakarībā, noskaidrojot, vai vēja tunelis bija slēgta tipa, recirkulējošs. Tiesa sprieduma motīvu daļā nav sniegusi vērtējumu /Persona I/ norādei, ka „slēgta tipa vēja tunelis” nav tehnisks, viennozīmīgi interpretējams termins. Tiesa nav pievērsusi uzmanību arī /Persona I/ apgalvojumam, ka vēja tunelis bija atbilstošs attiecīgā laika periodā izstrādātajiem tehnoloģiskajiem risinājumiem. Minētajiem apstākļiem izskatāmajā lietā ir izšķiroša nozīme krāpšanas objektīvās puses konstatēšanā. Līdz ar to tiesa ir pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 128. panta otro daļu un 564. panta ceturto daļu, un tie ir atzīstami par Kriminālprocesa likuma būtiskiem pārkāpumiem šā likuma 575. panta trešās daļas izpratnē.

[15] Apsūdzētā aizstāvju A. Smana un J. Mucenieka kasācijas sūdzībās ir norādīts, ka apelācijas instances tiesa ir pārkāpusi /Persona C/ tiesības uz pēdējo vārdu.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 575. panta pirmās daļas 5. punktu apsūdzētā iespējas teikt pēdējo vārdu liegšana ir atzīstama par Kriminālprocesa likuma būtisku pārkāpumu, kas katrā ziņā izraisa tiesas nolēmuma atcelšanu. Tomēr apsūdzētā tiesības uz pēdējo vārdu nav absolūtas. Kriminālprocesa likuma 508. panta trešā daļa paredz, ka tiesas sēdes priekšsēdētājs var pārtraukt apsūdzētā pēdējo vārdu, ja viņš runā par apstākļiem, kam nav sakara ar lietu, atkārtoti vienu un tos pašus argumentus par vieniem un tiem pašiem faktiem, novilcina lietas iztiesāšanu vai izrāda necieņu tiesai vai lietas dalībniekiem.

Senāts, iepazīties ar apelācijas instances tiesas 2024. gada 12. novembra tiesas sēdes skaņu ierakstu, konstatē, ka tiesas sēdes priekšsēdētājs vairākkārt pārtrauca apsūdzētā /Persona C/ pēdējo vārdu, jo apsūdzētais atsaucās uz apstākļiem un dokumentiem, kam nebija sakara ar lietu. Līdz ar to nav konstatējams, ka izskatāmajā lietā apsūdzētā pēdējā vārda pārtraukšana būtu atzīstama par Kriminālprocesa likuma būtisku pārkāpumu.

[16] Rezumējot iepriekš minēto, apelācijas instances tiesa, kvalificējot noziedzīgu nodarījumu, ir nepareizi piemērojusi Krimināllikuma 177. panta trešo daļu, kas ir atzīstams par Krimināllikuma pārkāpumu Kriminālprocesa likuma 574. panta 2. punkta izpratnē, un pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 128. panta otro daļu un 564. panta ceturto daļu, kas ir atzīstami par Kriminālprocesa likuma būtiskiem pārkāpumiem šā likuma 575. panta trešās daļas izpratnē. Minētie pārkāpumi ir pamats apelācijas instances tiesas sprieduma atcelšanai pilnībā un lietas nosūtīšanai jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Apelācijas instances tiesai, atkārtoti izskatot lietu, ir jāizvērtē, vai lietā ir pierādītas visas Krimināllikuma 177. panta trešajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma objektīvās un subjektīvās pazīmes. Tiesai arī jāizvērtē lietā esošie pierādījumi, tostarp /Persona H/ 2010. gada 30. jūlija ekspertīzes slēdziens un /Persona I/ 2014. gada 28. augusta eksperta atzinums, kopumā un savstarpējā sakarībā, analizējot pretrunas un pamatojot, kāpēc tiesa piešķir ticamību konkrētam pierādījumam.

[17] Ar apelācijas instances tiesas spriedumu atcelti /Persona C/ piemērotie drošības līdzekļi. Šajā procesa stadijā Senāts neuzskata par nepieciešamu piemērot apsūdzētajam /Persona C/ drošības līdzekli.

### **Rezolutīvā daļa**

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 585. un 587. panta pirmās daļas 2. punktu, Senāts

**nolēma**

atcelt Rīgas apgabaltiesas 2024. gada 12. novembra spriedumu pilnībā un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesā.

Lēmums nav pārsūdzams.

I. Jansone A. Branta M. Leja